

Katedra trestního práva

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Marka Dvořáka „Použití agenta v trestním řízení“

Předložená rigorózní práce obsahuje 99 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, čtyř základních kapitol a závěru. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Okruh použité literatury je mimořádně obsáhlý, nesporně odpovídající zvolenému tématu a zahrnuje i bohatou judikaturu a řadu prací zahraničních autorů. Po formální stránce splňuje předložená práce všechny požadavky na ni kladené.

Autor si za téma své rigorózní práce zvolil problematiku, která rozhodně nepatří mezi častá témata kvalifikačních prací. Náročnost tématu je dána jednak jeho poměrně úzkým a specifickým zaměřením, a dále též faktem, že mnohé otázky spojené s použitím agenta jsou nadále kontroverzní a značně citlivé, protože se dotýkají na straně jedné zájmu na dosažení účelu řízení a zejména boje proti organizovanému zločinu, a na straně druhé zájmu na ochraně práv a svobod. Zpracování této problematiky se proto jeví bezesporu jako potřebné, žádoucí a tedy aktuální.

Analyticko-syntetická metoda, resp. metoda indukce a dedukce a metoda komparace, které byly v práci použity, plně odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

Po obsáhlejší úvodu, ve kterém autor charakterizuje cíl a zaměření své práce, se nejprve věnuje problematice operativně pátrací činnosti, mezi jejíž formy náleží rovněž použití agenta. Správně je zdůrazňována ultimativní povaha těchto prostředků a jejich funkce v trestním procesu.

Na to navazuje kapitola již meritorně věnovaná institutu agenta. Autor zde zvažuje možnost, zda by agentem mohla být i osoba, která není policistou. Důvody pro toto rozšíření jsou určitě smysluplné a argumentačně podložené, nicméně je třeba mít na paměti i možná negativa (tzv. dvojitý agent). Přehledně je zpracována partie o beztrestnosti agenta, včetně srovnání možných přístupů k řešení této otázky. Je skutečně otázkou, nakolik by zde přicházelo v úvahu vyloučení protiprávnosti z titulu krajní nouze. Záslužně je věnována pozornost i nutnosti kompenzovat utajování identity agenta jako svědka v trestním řízení jinými vhodnými procesními opatřeními, které by zaručovaly obviněnému spravedlivý proces, zejména právo vyslýchat svědka proti sobě. Patrně rozumný je názor, že by institut informátora neměl být do trestního řádu zařazován.

Následující kapitola práce se zabývá mezinárodní spoluprací v boji s organizovaným zločinem. Tato pasáž práce je zpracována velmi přehledně a ilustrativně. Některé kritické postřehy, které zde autor uvádí, jsou důvodné.

Poslední kapitola práce se zabývá velmi citlivou problematikou agenta provokatéra. Důvodné je odlišování provokativního jednání a jednání proaktivního. Výstižně jsou vymezovány znaky (policejní) provokace a právní i jiné důvody pro její nepřipustnost. Autor s mimořádnou pečlivostí provádí analýzu vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva, nálezů Ústavního soudu ČR a rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které se zkoumané problematiky dotýkají. Zvláště kladně třeba hodnotit jeho zobecňující a kritické úvahy, které jsou důvodné. Podnětné k další diskusi jsou úvahy o zániku trestnosti provokace v případech provokace policejní i tzv. soukromé, zejména pokud jde o uplatnění institutu závazného rozkazu. Souhlasit lze výhradami autora k uplatnění institutu nepřímého pachatelství. Záslužný je rozbor „úpravy“ provokace v USA a na Slovensku.

V závěru své práce pak autor stručně a výstižně shrnuje poznatky, ke kterým ve své práci dospěl. Souhlasit třeba s kritikou roztržitosti úpravy beztrestnosti agenta a s požadavkem zakotvení požadavku subsidiarity, jakož i s výtkou ohledně neprovázanosti ustanovení ZMJS a zákonů o PČR a o GIBS. Důvodnost nepostrádají ani úvahy o procesních důsledcích provokace, ať již pro provokující nebo pro provokovanou osobu.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit jako velmi zdařilou. Autor prokázal velmi dobrou a dostatečně hlubokou znalost zvolené problematiky, včetně jejích širších souvislostí. Efektivní je práce s literárními prameny, s judikaturou a s dalšími zdroji. Podaný výklad má náležitou odbornou úroveň, je zpracován pečlivě a svědomitě, má dostatečnou hloubku a je jasný a srozumitelný. Ocenit třeba rovněž jazykovou a stylistickou úroveň. Po obsahové i po formální stránce splňuje práce všechny požadavky na ni kladené.

Při ústní obhajobě své práce by se autor mohl vyjádřit k otázce, zda povinnost mlčenlivosti, které se policejní agent při svém výslechu dovolá, nemůže zmařit právo obhajoby prověřit věrohodnost jeho výpovědi a zákonnost jeho postupu.

V Praze dne 22.4.2019

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent